

ELEC-C3210

Materiaalien ominaisuudet

Harjoitus 4

Markku Sopanen

Termodynamiikan tehtävissä tärkeintä on miettiä, mitkä yhtälöt / yhteydet ovat voimassa. Tämän jälkeen tehtävät ovat yleensä matemaattisesti helppoja.

Joten oppimisen kannalta kannattaa yrittää tehdä tehtäviä ensin itse, ja vasta 1. yrityksen jälkeen katsoa vinkit.

Isobaarisessa prosessissa $W = pV$. Lisäksi tarvitaan lämpömäärä, joka saadaan lämpötilan muutoksesta (yksiatomiselle ideaaligasulle $C_p = \frac{5}{2}R$). Ensimmäisestä pääsäännöstä saadaan nyt sisäenergian muutos.

Isokoorisessa prosessissa sisäenergian muutos on suoraan lämpömäärä, joka saadaan taas lämpötilan muutoksesta.

Seuraavaksi kannattaa laskea arvot koko kiertoprosessissa. Työ on suoraan pV -diagrammin kolmion pinta-ala. Lisäksi, kun alku- ja lopputila on sama, niin ideaalikaasulle sisäenergian muutos on nolla. Q saadaan 1. pääsäännön avulla.

Viimeisen prosessin työ on suoran alle pV -diagrammissa jäävä pinta-ala (miinusmerkkinen). Sisäenergioiden yhteismuutos on nolla. Q saadaan 1. pääsäännön avulla.

a) Typpikaasu oletetaan kaksiatomiseksi ideaalikaasuksi ($\gamma = 1,40$). Ensin isobaarisessa prosesissa ($p = \text{vakio}$) lasketaan ideaalikaasun tilayhtälön avulla loppulämpötila. Sitten käytetään adiabaattisen prosessin tietoa, että $TV^{\gamma-1}$ on vakio, josta saadaan lämpötila sen prosessin lopussa.

b) Tämä on helpoin laskea suoraan viimeisen, isokoorisen prosessin avulla. Kun V on vakio, on suhde T/p myös vakio.

- a) Isotermisten prosessien työ saadaan integroimalla $dW = p dV$ yli prosessien (käyttämällä ideaalikaasun tilayhtälöä). Adiabaattisten prosessien työ saadaan suoraan ideaalikaasun sisäenergian muutoksesta, kun lämmönvaihto on nolla.
- b) Laske a-kohdan työt yhteen. Tämän lisäksi tarvitaan yhtälöt $pV = \text{vakio}$ (isotermiset) $pV^\gamma = \text{vakio}$ (adibaattiset) yhdistämään kaikki arvot pisteissä 1 – 4.

c) Isotermisessä prosessissa AB
ideaalikaasulle sisäenergian muutos on nolla,
joten tuotu lämpömäärä Q_1 on sama kuin
prosessin tekemä työ (laskettu a-kohdassa).

a) Laske entropia molemmille kappaleille määritelmän mukaan. Koska systeemi on eristetty, lämpömäärän muutos on molemmille kappaleille sama. Tästä saadaan yhtälö, joka sitoo T :n ja T' :n.

b) Saatu yhtälö derivoidaan T :n suhteen ja merkitään nollaksi. Huomaa, että derivointi on helpompaa, jos laskee a-kohdan muodosta, jossa on sekä T että T' . (T' on oletettava T :n funktioksi, eli sen funktion derivaatta tarvitaan myös.)